МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ХІМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

74-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу хімічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

4 лютого 2020 р.

Ужгород
2020

УДК 54+50

Тези доповідей 74-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу хімічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (4 лютого 2020 р.). Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 80 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №1 від 7 лютого 2020 р.)

Рекомендовано до друку Редакційно-видавничою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №1 від 5 лютого 2020 р.)

Збірник містить програму і тези доповідей результатів наукових досліджень професорсько-викладацького складу хімічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», які були представлені на 74-й підсумковій науковій конференції професорсько-викладацького складу хімічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» *4 лютого 2020 року.*

Наукові дослідження проведені відповідно до наукових тем кафедр хімічного факультету «Неорганічної хімії», «Аналітичної хімії», «Органічної хімії», «Фізичної та колоїдної хімії», «Екології та охорони навколишнього середовища».

Матеріали підготовлено до друку редакційною колегією збірника наукових праць «Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Хімія».

Відповідальний за випуск: д.х.н., проф. Барчій І.Є.

ISBN 978-617-7825-02-8

© ДВНЗ «УжНУ», 2020

ПРОГРАМА

74-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу хімічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м.Ужгород, вул.О.Фединця, 53/1, хімічний факультет

4 лютого 2020 року
аудиторія 201

Керівник секції – проф. Барчій І.Є.
Секретар секції – доц. Стерчо І.П.

Пленарні засідання

Перше пленарне засідання, 9^{00}, ауд.201

1. ***Барчій І.Є., Зубака О.В., Стерчо І.П., Кохан О.П., Погодін А.І., Переш Є.Ю.*** Системи на основі сполук $Cs_3Sb_2Br_9(I_9)$ та $Cs_2TeBr_6(I_6)$: фазові рівноваги, кристалічна структура, властивості проміжних фаз.
2. ***Онисько М.Ю.*** Електрофільна циклізація алкеніл- та алкінілфункціоналізованих азинів в синтезі поліядерних гетероциклічних систем.
3. ***Козьма А.А., Вашкеба Н.Б., Голуб Н.П.*** Термодинамічні та термохімічні властивості пірофосфатів підгрупи кальцію Ca_2 (Sr_2, Ba_2, Ra_2)P_2O_7.
4. ***Роман Л.Ю., Чундак С.Ю.*** Моніторинг екологічного стану деяких малих річок Іршавського району Закарпаття.
5. ***Козьма А.А., Вашкеба Н.Б., Голуб Н.П., Голуб Є.О., Гомонай В.І.*** Ізохорні параметри кальцій пірофосфату та його хімічних аналогів.

Перерва 11^{00}–12^{00}

Друге пленарне засідання, 12^{00}, ауд.201

6. ***Сливка М.В.*** Стратегія електрофільної гетероциклізації в синтезі конденсованих та функціональних похідних 4,5-дизаміщених-1,2,4-триазол-3-тіону.
7. ***Кохан О.П., Погодін А.І., Філеп М.Й.*** Складні галогенхалькогеніди – арґіродити: синтез, структура та властивості.
8. ***Фернаї М.В.*** Проблеми визначення форм бору у винах.
9. ***Гудз О.С.*** Екологічні аспекти спалювання сухої рослинності.

Обговорення доповідей

СИНТЕЗ 2,3-ФУНКЦІОНАЛІЗОВАНИХ ХІНОЛІНІВ

Кут Д.Ж., Запотоцький М.А., Сабо Т.Ш., Кут М.М., Балог І.М., Онисько М.Ю., Лендєл В.Г.

Кафедра органічної хімії

e-mail: kutmykola@ukr.net

Відомо, що багато похідних хіноліну виявляють біологічну активність. Їх використовують як лікарські засоби з різною фізіологічною активністю, а також як реагенти в органічному синтезі. Метою даного дослідження є розробка препаративних методів синтезу похідних 2,3-функціонально заміщеного хіноліну. В якості модельного об'єкту використано 2-хлорохінолін-3-карбальдегід, який містить два потенційно важливі центри для функціоналізації.

З метою функціоналізації хіноліну у положенні 2 здійснено нуклеофільне заміщення атома хлору на ізотіоціанатну групу. Встановлено, що хлор хінолін **1** в реакції з роданідом калію при двогодинному нагріванні в середовищі льодяної оцтової кислоти з наступною обробкою водою утворює ізотіоціанат **2** як перспективний синтон для одержання тіосечовин хінолінового ряду. Використання натрій каприлату в якості нуклеофілу з хлорхіноліном **1** дозволяє отримувати в одну стадію естер **3** з довгим алкільним замісником.

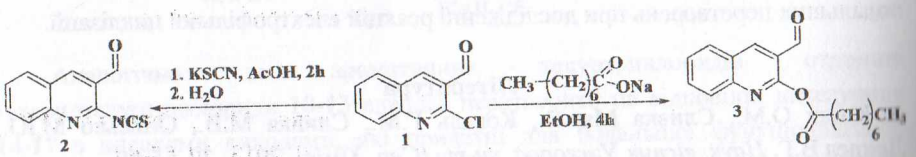

Іншим центром для функціоналізації слугує карбонільна група в положенні 3 хіноліну, яка може вступати в реакції конденсації з різними амінами та сполуками з аміногрупою. Так, взаємодія амінів з хлор хіноліном **1** в середовищі піридину приводить до утворення азометанів **4,5** з довгим алкільним "хвостом". Великий вуглеводневий ланцюг біля імінного нітрогену збільшує ліофільність азометинів, що, потенційно, може вплинути на швидкість фармакологічної дії. Аналогічним чином відбуваються реакції конденсації 2-хлорохінолін-3-карбальдегіду **1** з гідразидами гексанової та октанової кислот в середовищі етанолу, що дозволило отримати гідразони **6,7** з високими виходами.

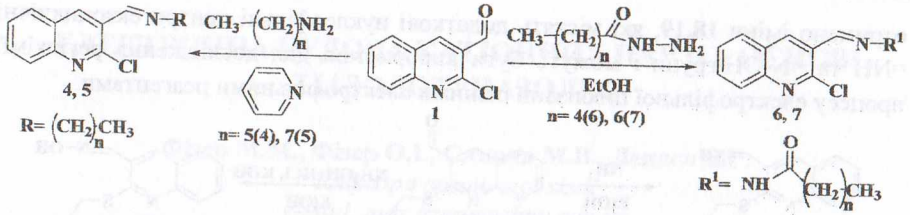

Для з'ясування впливу замісника в положенні 2 хіноліну проведено конденсації синтетично доступного [1] 2-меркаптохінолін-3-карбальдегіду **8** з амінами та гідразидами кислот. Так, нагрівання тіолу **8** з октиламіном в середовищі етанолу приводить до утворення основи Шиффа **9** з високим виходом. У випадку конденсації 2-меркаптохінолін-3-карбальдегіду **8** з гідразидом октанової кислоти утворюється гідразон **10**, який являє собою суміш син- та анти-ізомерів у співвідношенні 1 : 1.2.

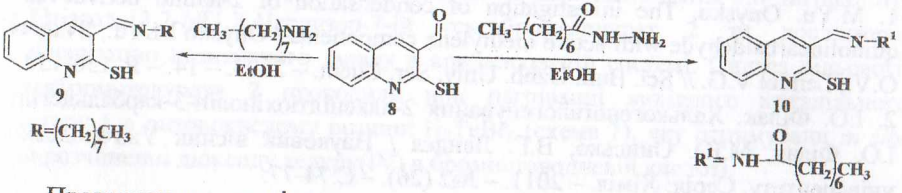

Продовжуючи дослідження в цьому напрямку, нами було проведено функціоналізацію отриманих основ Шиффа натрій каприлатом в спиртовому середовищі. Встановлено, що реакція алкілування відбувається з утворенням естерів каприлової кислоти **13-16**, які містять азометиновий фрагмент в положенні 3 хіноліну.

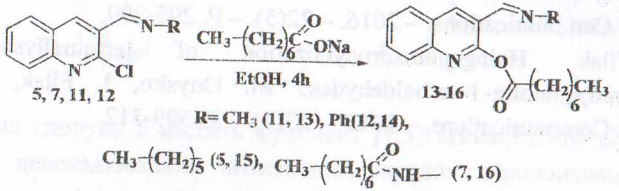

В ряді робіт описано електрофільну циклізацію ненасичених тіоетерів хінолін-3-карбальдегіду галогенами та тетрагалогенідами халькогенідів [2-5]. Авторами підтверджено анелювання додаткового циклу із залученням ендоциклічного атома нітрогену хінолінового ядра. Для дослідження регіохімії електрофільної циклізації нами проведено реакції конденсації металільного тіоетеру 17 з аміаком та гідрохлоридом гідроксиламіну, в результаті чого

отримано іміни **18,19**, які містять додаткові нуклеофільні центри екзоциклічні =NH та =N-OH групи і можуть бути використані для дослідження регіохімії процесу електрофільної циклізації різними електрофільними реагентами.

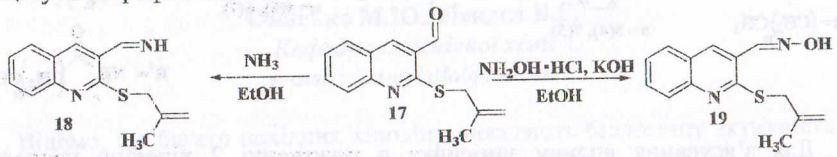

Будову всіх отриманих сполук підтверджено спектрами ЯМР (^{1}H та ^{13}C), ІЧ-спектрами та елементним аналізом.

Таким, чином в результаті даного дослідження отримано цілий ряд 2,3-функціоналізованих хінолінів, які придатні для подальших перетворень, вивчення реакцій комплексоутворення та електрофільної циклізації.

Література

1. M.Yu. Onysko. The investigation of condensation of 2-amino derivatives 3-quinolincarbaldehyde with active methylene components / Onysko M.Yu., Svalyavin O.V., Lendel V.G. // Sci. Bull. Uzhh. Univ. Ser. Chem. – 2005. – 14. – P. 156-159.

2. І.О. Філак. Халькогеногалогенування 2-алкенілтіохінолін-3-карбальдегіду / І.О. Філак, М.Ю. Онисько, В.Г. Лендєл / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Хімія. – 2011. – №2 (26). – С.74-77.

3. І.О. Філак. Синтез та гетероциклізація 2-(3-метилбут-2-ен-1-ілтіо)-хінолінкарбальдегіду / І.О. Філак, М.Ю. Онисько, В.Г. Лендєл / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Хімія. – 2014. – №2 (32). – С. 53-54.

4. I. Filak. Halogenoheterocyclization of 2-(allylthio)-quinolin-3-carbaldehyde and 2-(propargylthio)-quinolin-3-carbaldehyde./ M. Onysko, I. Filak, V. Lendel / Heterocyclic Communications. – 2016. – 22(5). – P. 295-299.

5. I. Filak. Halogenoheterocyclization of terminallysubstituted 2-allylthio(seleno)quinolin-3-carbaldehydes./ M. Onysko, I. Filak, V. Lendel / Heterocyclic Communications. – 2017. – 23(4). – P. 309-312.

Базель Я.Р., Чубірка Є.М. Використання розчинників з регульованою гідрофільністю для спектрофотометричного визначення міді. 39
Кут Д.Ж., Кут М.М., Балог І.М., Онисько М.Ю., Лендєл В.Г. Синтез та використання в реакціях електрофільної циклізації арил- та гетерилтелуртрихлоридів. 41
Кут Д.Ж., Запотоцький М.А., Сабо Т.Ш., Кут М.М., Балог І.М., Онисько М.Ю., Лендєл В.Г. Синтез 2,3-функціоналізованих хінолінів. 44
Фізер М.М., Фізер О.І., Сливка М.В., Лендєл В.Г. Електронна будова катіонних ПАР на основі тіазолотриазолію. 47
Король Н.І., Головко-Камошенкова О.М., Сливка М.В., Лендєл В.Г. Синтез і алкілювання біс-триазолів. 49
Івасюк Н.І., Мацканюк М., Кривов'яз А.О., Лендєл В.Г. Синтез ацетамідних похідних 1,3,4-оксадіазолу, з каптаксом в якості замісника. 51
Мільович С.С., Гомонай В.І., Барчій І.Є., Стерчо І.П., Павлюк В.В. Клиноптилоліт Сокирницького родовища: кристалічна структура та хімічний склад. 53
Стерчо І.П., Козуряк Ю.О., Гартл Н.І., Мільович С.С. Комп'ютерне тестування як одна з форм діагностики та перевірки успішності навчання студентів. 56
Дзямко В.М., Гомонай В.І. Каталітичні властивості фосфату ванадію в реакції окиснення пропану. 59
Дзямко В.М., Єршов Б.М. Глибоке каталітичне окиснення метану на модифікованих формах клиноптилоліту. 62
Чундак С.Ю., Ортікова В.В., Барчій І.Є., Павлюк В.В. Синтез, будова та властивості координаційних сполук Co(II) і Zn(II) з біцикло[2.2.1]-гепт-5-ен-еедо-цис-2-карбокси-3-карбокс(N,N-діетанол)-амідом. 65
Сухарев С.М., Сухарева О.Ю. Скринінг мікроелементного складу колодязних вод Закарпатської області. 67
Галла-Бобик С.В., Ігнат К.Р. Екологічний стан озера с. Оріховиця. 69
Трапезнікова Л.В. Екологічний стан та проблеми підземних питних вод смт. Середнє Ужгородського району Закарпатської області. 72
Любінець О.В., Делеган-Кокайко С.В., Глюдзик Е.І., Слабкий Г.О. Вплив сміттєзвалищ на показники захворюваності сільського населення та поширеності серед нього хвороб. 74